

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2017/18

Destinace (země, místo): Rusko, Novorossijsk

Jméno, příjmení: Mgr. Tamara Bartková

Místa působení

Kurzy českého jazyka probíhají na třech místech. Mé hlavní působiště je v obci Kirillovka, nacházející se na předměstí Novorossijsku. Sídlí zde český krajanský spolek *Mateřídouška*. Hodiny češtiny se konají také přímo v Novorossijsku. Jednou týdně jsem dojížděla do vzdálenější vesnice Varvarovka u Anapy. Na jaře byla výuka z Varvarovky přesunuta do Anapy.

Žáci

Vyučování neprobíhá ve škole, pouze fakultativně v rámci českého spolku *Mateřídouška*.

Ve Varvarovce/Anapě se kurzů českého jazyka účastní 5 dospělých (30–70 let). V Kirillovce je to 6 dětí (7 - 15 let), 4 studenti (16–19 let), 28 dospělých, rozdělených do tří skupin: začátečníci, středně pokročilí a pokročilí (20–70 let). Každá skupina má 4 vyučovací hodiny týdně. Dva studenti docházejí na individuální hodiny.

Výuka

Při výuce dětí používám u části z nich *Češtinu pro malé cizince 1 a 2*, u starších dětí *Češtinu expres A1*. V této věkově různorodé skupině musím používat individuální přístup podle věku a pokročilosti žáka. Začleňuji do výuky písničky, říkanky, soutěže, pohádky, reálie o České republice.

Skupinu začátečníků vyučuji podle *Češtiny expres A1*, doplněné o materiály z dalších učebnic a zdrojů (*Easy Czech, Communicative Czech, Chcete mluvit česky, 333x česky*, internet, přivezené časopisy, hry a další).

U středně pokročilých jsme používali *Česky krok za krokem 2*, také s doplněním dalších materiálů a her (Scrabble, Activity, Příslloví, Česká republika...).

U skupiny pokročilých jsme navázali na *Česky krok za krokem 2*, která přišla v polovině loňského školního roku, a nedobrali jsme ji celou. Učebnici používám jako výchozí rámec pro tematické okruhy a gramatiku, doplňované a rozšiřované jinými materiály (*Čeština pro cizince B2, Interaktivní čeština, Let's speak Czech*, internet, texty písní, beletrie, filmy...).

Na všech úrovních se snažím o upevnění a procvičení slovní zásoby i gramatiky přirozenou cestou během konverzace a různých prezentací žáků, pomocí vyhledávání a využití informací na internetu. Seznamuji studenty také s českými reáliemi, historií, literaturou, hudbou a filmovou tvorbou.

Aktivity mimo výuku

Divadelní spolek *Fimfárum* – v letošním školním roce jsem vybrala divadelní představení na motivy jedné z nejznámějších českých her, *Lucerny* Aloise Jiráska. Příprava byla ve srovnání s předcházejícími náročnější (kromě délky a složitosti textu se vypořádávaly různé nečekané záležitosti, které mi připomněly epizodu *Divadlo* z humorného seriálu *Slovácko sa nesúdí*). Vzhledem k počtu herců bylo téměř nemožné se sejít na repetičích v plné sestavě a ještě 2 týdny před premiérou jsem u zkoušek propadala zoufalství. Hra stála mnoho času a úsilí všech zúčastněných (kterým moc děkuji), výsledek se ale nakonec podařil. *Lucerna* se velmi líbila a diváci hodnotili představení jako naše nejlepší. Ruskými titulky opatřila představení Irina Tretjaková.

Pěvecký soubor *Kytice* – soubor se účastní různých festivalů a akcí národnostních menšin v Novorossijsku a okolí, zpívá na oslavách českých svátků pořádaných *Mateřídouškou*. *Kytici* hudebně řídí muzikoložka a současná předsedkyně spolku Jekaterina Kralina. Já opravuji texty, nacvičuji se zpěváky správnou výslovností a dodržování delek.

Začátkem tohoto školního roku jsme na *Krajanském festivalu* v Praze obdrželi druhé místo v kategorii písní. (Před několika lety při přijímacím pohovoru se mě někdo zeptal, jestli zpívám. Odpověděla jsem, že to asi až v příštím životě. Neuvěřitelné se ale pod vedením sbormistryně Jekateriny Kralina stalo skutečností a začala jsem zpívat.)

Workshopy – každý rok se snažím vymýšlet nové náměty pro tvůrčí dílny. Kromě podzimní výroby masek a svítilen jsem pořádala několik workshopů se zimní tematikou. Vyráběli jsme adventní věnce, ozdoby na stromeček, vánoční šperky. Na jaře jsme si zhotovili velikonoční dekorace, s použitím různých technik jsme tiskli a malovali veselé motivy na donesená trička, ubrusy, tašky a šátky.

Filmový klub – promítání českých filmů, dokumentů a pohádek pro děti. Letos to byly například filmy: *Kuky se vrací*, *Baron Prášil*, *Pandy*, *Staré pověsti české*, série *Dějiny udatného českého národa*, *Anděl Páně 1 a Anděl Páně 2*, *Revival*, *Lucerna* - dvě verze, *Výlet*, *Děda*...

Kurzy vaření – připravovali jsme dušené hovězí s v Rusku „exotickým“ špenátem, bramborový salát, čočkový salát (někteří jedli čočku poprvé v životě), vaječný koňak, ovarová kolena s křenem, zabijačkovou polévku z krup a jitrnic, velikonoční beránky, gulášovou polévku, květákový mozeček s brambory (květák tady také není tradiční zeleninou), meruňkový kynutý koláč s drobenkou.

Semináře V srdci Evropy – *Svatý Václav*, *Český animovaný film*, *Vývoj českého jazyka*, *Vznik České republiky*, *České legie*, *Národní obrození*, *Alois Jirásek*, *Jízda králů*, *Tomáš Garrigue Masaryk*.

Svátky a velké akce

S krajany připravujeme a slavíme české státní svátky a také tradiční lidové svátky. Účastníme se kulturních akcí ostatních spolků a oslav pořádaných městem Novorossijsk.

Festival národních kultur města Novorossijsk – 11. 9. 2017 – zúčastnili jsme se 27. ročníku festivalu národních kultur města Novorossijsk, konaného u příležitosti oslav založení města. Nejaktivnější členové krajanských spolků dostali z rukou starosty města děkované diplomy za podporu a šíření přátelství mezi národy.

Svatý Václav a vznik České republiky – 24. 9. 2017 – ve spolupráci se základní školou v Cemdolině jsme oslavili v kulturním domě svátek svatého Václava. Formou prezentací a kvízu se žáci seznamovali s historií a tradicemi Čechů. Součástí setkání byl také koncert souboru *Kytice* a výstava českých krojů.

Krajanský festival v Praze – 30. 9. až 2. 10. 2017 – začátkem letošního školního roku jsme se s pěveckým spolkem *Kytice* zúčastnili *Krajanského festivalu v Praze* a obdrželi druhé místo v kategorii písní.

Filmový festival – říjen 2017 – v rámci dnů českého filmu jsme promítali filmy zaměřené na českou animovanou tvorbu. Z novějších například oceněný studentský černohumorný snímek *Pandy*, *Kuky se vrací* –

Jana Svěráka, ze starší klasiky *Staré pověsti české* – Jiřího Trnky a kouzelné Zemanovo zpracování *Barona Prášila*.

Den národnostních menšin – 22. 10. 2017 – reprezentovali jsme Čechy na dni národnostních menšin, kde jsme měli v centru Novorossijsku na pěší zóně informativní výstavu o České republice a stánek s tradičním českým pohoštěním.

Vánoční besídka – 17. 12. 2017 – na vánoční besídce s nadílkou, tombolou, cukrovím a bramborovým salátem, pořádané v kulturním domě v Kirillovce, jsme zahráli pro publikum tradiční vánoční hru a zazpívali koledy.

Masopust – 18. 2. 2018 – zorganizovali jsme masopustní průvod v maskách s následným občerstvením.

Velikonoce – 25. 3. 2018 – společná oslava s pomlázkou, kraslicemi a velikonočními beránky.

Dny české kultury - Akce proběhla ve dnech 25. – 27. května, v kulturním domě v Kirillovce.

Dny české kultury v Novorossijsku, pořádané každoročně českým spolkem *Mateřídouška*, byly letos věnovány *oslavě 100. výročí založení Československé republiky* a také významnému „kavkazskému Čechu“, agronomu Černomořské oblasti, Jaroslavu Hejdukovi, od jehož smrti uběhlo letos 100 let.

Jako hosté se zúčastnili I. tajemník Československé republiky v Moskvě, Michaela Jeřábková, která zajišťuje podporu krajanů v Ruské Federaci ze strany ZÚ; koordinátor jazykových kurzů a hudebních programů Českého centra v Moskvě, Alexej Kindiak; předseda České asociace rusistů, hudebník a publicista Jiří Klapka; představitel města Novorossijsku pro záležitosti národnostních menšin a zástupci dalších krajanských spolků.

Na téma vzniku Československé republiky proběhlo několik prezentací (*Vznik ČSR* – Ivan a Ilja Kriničnyje, *Československé legie* – Lena Bondareva, *První prezident Tomáš Garrigue Masaryk* – Tamara Bartková), výstava reprodukcí *Umění v zákopech První světové války* z archivu Vojenského historického ústavu v Praze; vyhodnocení a vyhlášení výsledků překladatelské soutěže *Rok na vsi ve vzpomínkách T. G. Masaryka* (překlad textu z knihy Karla Čapka – *Hovory s T. G. Masarykem*).

S méně známými fakty **ze života Jaroslava Hejduka** se mohli návštěvníci seznámit během zajímavé prezentace Iriny Trefťakové, která vypátrala a kontaktovala jeho potomky žijící v České republice.

Součástí bohatého programu bylo divadelní představení našeho ochotnického spolku *Fimfárum*, na motivy hry Aloise Jiráska *Lucerna*; vystoupení Jiřího Klapky *Putující písničky* a koncert folklorního souboru *Kytice*.

Literární a překladatelská soutěž – Rok na vsi ve vzpomínkách T. G. Masaryka

Pro tento ročník jsem vybrala překlad vybraného textu z třídílného spisu Karla Čapka – *Hovory s T. G. Masarykem*, a to z českého do ruského jazyka. Spis vznikl postupně v letech 1925–1935. Dílo vypovídá o prezidentově životě a jeho celkových politických, náboženských a filosofických názorech. Masaryk knihu autorizoval, po první rukopisné verzi k ní dopsal mnoho svých vlastních poznámek a vysvětlení.

První část se věnuje Masarykovu pohledu na vlastní dětství a mládí. Druhá líčí univerzitní působení, účast v politických bojích, exilové aktivity za první světové války. Třetí obsahuje úvahy o filozofii. Soutěž probíhala ve dvou kategoriích – začátečníci a středně a více pokročilí.

Účastníci se museli poprat s těžkým úkolem, protože v textu se vyskytuje velké množství zastaralých výrazů a výrazů označujících zvyky, věci a činnosti, dnešním čtenářům už neznámé. Překlad tak vyžadoval ve velké míře badatelský přístup a trpělivé vyhledávání významů na internetu. Některým studentům se tak podařily (s přispěním Google překladače) humorné překladatelské perličky.

Vyhodnocení s komentářem profesora českého jazyka RGGU Sergeje Skorvida, proběhlo během *Dnů české kultury* 27. 5. 2018.

Společný výlet členů Mateřídoušky – 12. 6. 2018 - Po náročném květnovém programu jsme zorganizovali společný výlet členů spolku do kopců kavkazského předhůří v okolí Tuapse, ke krásným Polkovničjim vodopádům. Cestou úzkým korytem řeky mezi skalními útesy jsme si užili spoustu legrace, zaplavali si v ledové vodě pod vodopády a po závěrečném pikniku zazpívali naše oblíbené české písničky.

V rámci **spolupráce se školkou v Mefodievc** – 21. 6. 2018 – jsme uspořádali pro děti český den s promítáním českých animovaných pohádek a hraním her. Děti jsme zábavnou formou seznamovali také s českým jazykem a zajímavostmi o České republice.

V neděli 24. 6. jsme se zúčastnili **prezentace nové knihy** Alevtiny Konovalové – *Chrpy naděje*, vyprávějící životní příběh české krajanek z Kirillovky, dnes 92 leté Jevgenie Timofejevny Ružečko. V přeplněném sále městské knihovny se sešli autorka knihy, hlavní hrdinka příběhu (stále sršící obdivuhodnou energií), nakladatelé, členové literárního klubu Novorossijsku, čeští krajané a další návštěvníci.

Spolupráce

Spolupracuji se zastupitelským úřadem v Moskvě, Českým centrem v Moskvě, Ústavem filologie a historie RGGU v Moskvě, knihovnou v Novorossijsku, centrem nacionálních kultur v Novorossijsku, kulturním domem v Kirillovce, místním tiskem a příležitostně s dalšími subjekty.

Udržujeme a rozvíjíme spolupráci se školkou železničářů v Mefodievc, kterou jsme navázali v loňském školním roce a nově se nám podařilo začít spolupracovat se základní školou v Cemdolině.

Podmínky pro výuku

Největší část výuky češtiny probíhá v klubovně spolku *Mateřídouška* v Kirillovce, kde se nachází také dobře zásobená spolková česká knihovna. Jsou zde k dispozici dvě malé tabule, CD přehrávač, dataprojektor, počítač a reprobedny. V přílehlé místnosti je chemický záchod a voda v barelu.

Vyučování ve Varvarovce se na jaře přesunulo do Anapy.

Učitel má k dispozici také další notebook, fotoaparát, kameru a dvě tiskárny. Do jedné z nich, barevné HP 6310, lze koupit cartridge pouze v České republice.

Podmínky pro učitele

Učitel si s pomocí předsedkyně spolku hledá ubytování sám, já jsem si vybrala jednopokojový byt v centru Novorossijsku. Výhodou je infrastruktura města, nevýhodou delší čas strávený cestou. Do Kirillovky to trvá přibližně jednu hodinu maršrutkou, časté jsou dopravní zácpy. Cesta autobusem do Varvarovky, s přestupem a čekáním v Anapě, zabrala asi 3 hodiny, po přesunutí do Anapy i s cestou na nádraží asi 2 hodiny.

Ve velké části města je tekoucí voda pouze ráno a večer, v mém domě je slabší přívod i během dne. V létě tady bývají velká horka, kolem 40 stupňů, proto je dobré mít v bytě klimatizaci nebo aspoň ventilátor.

Obchody a služby jsou v Novorossijsku podobné jako ve městech u nás.

Informace o Novorossijsku a historii krajanů v této oblasti je možné najít na webu DZS v rubrice *Charakteristika destinací*.

Různé

Počty studentů v průběhu doby kolísají. Počet žáků není totožný s počtem členů klubu nebo s počtem lidí, kteří se účastní různých akcí spolku.

Studenti jsou buď z rodin s českými předky a chtějí udržovat kontakt s českým prostředím a českými tradicemi, nebo plánují studia či pobyt v Česku.

Přesto, že spolek nemá masivní základnu, vyvíjí stále obdivuhodnou řadu činností. Po celém dni stráveném v práci, přicházejí tito lidé večer na vyučování českého jazyka, obětují své volné neděle a nacvičují divadelní hry, české písně, sledují české filmy, vaří česká jídla, vodí své děti na workshopy, slaví a připravují české svátky, účastní se slohových soutěží, šijí české kroje, podílejí se na realizaci *Dnů české kultury*... Často bojují se svou únavou i ostatními členy svých rodin. Krajanský spolek *Mateřidouška* reprezentuje již řadu let českou menšinu v Novorossijsku a okolí, účastní se akcí pořádaných centrem národních kultur a městskou správou Novorossijsku.